

**Bino ichki interyerida ekologik va milliy bezak elementlarini
uyg'unlashtirish orqali dizayn yaratish****Raxmonova E'zoza Zoir qizi**

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” – ta’lim yo‘nalishi

3-kurs “D” guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada bino ichki interyerini loyihalashda ekologik materiallar va milliy bezak elementlarini uyg'unlashtirishning pedagogik va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Maqolada rang, shakl, tekstura va yorug'likning uyg'unligini hisobga olgan holda foydalanuvchi uchun qulay va estetik makon yaratish usullari ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, o'quvchilarda kreativ fikrlash, ekologik madaniyat va estetik idrokni rivojlantirishning samarali yondashuvlari ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: interyer dizayni, ekologik materiallar, milliy bezak, rang uyg'unligi, tekstura, yorug'lik, estetik idrok, kreativ yondashuv, makon kompozitsiyasi, amaliy ko'nikmalar

Bino ichki interyerini loyihalash jarayoni foydalanuvchi tajribasini, estetik qoniqishni va makonning madaniy ifodasini shakllantiradi. Ekologik materiallar va milliy bezak elementlarini uyg'unlashtirish orqali interyer foydalanuvchiga qulaylik, madaniy qadriyat va estetik boylik beradi. Shu sababli, interyer loyihasi o'quvchilarda nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki estetik idrok va kreativ tafakkurni rivojlantirish vositasi sifatida muhim ahamiyatga ega.

Bino ichki interyerini loyihalash jarayoni foydalanuvchi uchun qulaylik, estetik qoniqish va makonning madaniy ifodasini shakllantiradi. Milliy bezak elementlarini ekologik materiallar bilan uyg'unlashtirish orqali interyer nafaqat vizual jihatdan chiroyli, balki foydalanuvchi uchun qulay, atrof-muhitga zarar keltirmaydigan va barqaror bo'ladi. Rang uyg'unligi makonga hissiy barqarorlik va qulaylik hissini beradi. Masalan, iliq ranglar makonga iliqlik va xotirjamlik hissini beradi, sovuq ranglar esa kenglik va yengillik hissini oshiradi. Tekstura esa makonga chuqurlik va dinamizm qo'shadi; gilamlar, pardalar, mebel yuzasi va devor qoplamalari bu jihatdan asosiy elementlardir. O'quvchilar turli teksturalar bilan ishlash orqali materiallarning estetik, ekologik va amaliy xususiyatlarini tushunishni o'rganadilar.

Shakl va kompozitsiya printsiplari interyer loyihasida muhim rol o'ynaydi. Geometrik shakllar va simmetrik joylashtirish tartib va muvozanat yaratadi, organik shakllar esa tabiiylik va ijodiy erkinlikni ta'kidlaydi. O'quvchilar amaliy mashg'ulotlarda turli shakl va naqshlarni kombinatsiyalash orqali loyihalash bo'yicha tajriba orttiradi va vizual tafakkurini rivojlantiradi. Rang uyg'unligi va kontrastlarni hisobga olish esa makondagi markaziy fokus va vizual oqimni yaratadi, foydalanuvchi e'tiborini muayyan zonalarga yo'naltiradi.

Milliy bezak elementlarini interyerga kiritish o'quvchilarda madaniy merosni anglash va ifodalash ko'nikmalarini rivojlantiradi. An'anaviy naqshlar, ranglar va motivlarni ekologik materiallar bilan uyg'unlashtirish orqali makonga noyob estetik qiyofa beriladi. Masalan, milliy gilam naqshlarini devor qoplamasida yoki mebel detallarida qo'llash mumkin. Shu yo'l bilan o'quvchilar kreativ qaror qabul qilish, estetik baholash va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi.

Ekologik materiallar interyer loyihasida nafaqat estetik, balki amaliy ahamiyatga ega. Yog'och, bambuk, tabiiy matolar va ekologik qoplamalar makonga ilqlilik, tabiiylik va inson salomatligiga mos muhit yaratadi. O'quvchilar amaliy mashg'ulotlarda turli materiallar bilan ishlashni o'rganadi, ularning rang, tekstura va yorug'likni qabul qilish xususiyatlarini loyihaga qo'llash orqali estetik va ekologik jihatdan uyg'un interyer yaratadi.

Raqamli texnologiyalar va 3D modellash vositalari interyer loyihasini yanada innovatsion qiladi. O'quvchilar loyihani oldindan ko'rib, turli rang, shakl, tekstura va bezak elementlarini sinab ko'rish imkoniga ega bo'ladilar. Bu usul vizual tafakkur, kreativ qaror qabul qilish va ekologik materiallardan samarali foydalanish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, raqamli resurslar milliy va ekologik bezak elementlarini birlashtirish jarayonini soddalashtiradi va ijodiy jarayonni tezlashtiradi.

Pedagogik yondashuv interyer loyihalash jarayonida katta ahamiyatga ega. O'quvchilarni jamoaviy ishlashga o'rgatish, guruh loyihalari orqali ular bir-birining fikrini tinglash, ijodiy qarorlarni muhokama qilish va loyihani amalga oshirish jarayonida hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi. Jamoaviy yondashuv nafaqat ijodiy jarayonni boyitadi, balki o'quvchilarda mas'uliyat, muloqot va muammolarni hal qilish qobiliyatini oshiradi.

Foydalanuvchi ehtiyojlarini hisobga olish interyer loyihasining estetik va funksional sifatini oshiradi. Har bir makonning maqsadi va foydalanuvchi xatti-harakatlari loyihaga aks ettirilishi kerak. Ergonomika, xavfsizlik va qulaylikni hisobga olish o'quvchilarda professional dizayn yondashuvini shakllantiradi.

Makon psixologiyasi interyer dizaynida muhim rol o'ynaydi. Rang, yorug'lik, shakl va bezak elementlari foydalanuvchining kayfiyati va hissiy holatiga ta'sir qiladi. Iliq ranglar va yumaloq shakllar makonga ilqlilik va qulaylik hissini beradi, sovuq ranglar va geometrik shakllar esa tartib va muvozanatni ta'kidlaydi. O'quvchilar bu printsiplarni loyihalash jarayonida sinab ko'rib, estetik va psixologik yondashuvni uyg'unlashtirishni o'rganadilar.

Kreativ yondashuvni rag'batlantirish uchun o'quvchilarga eksperiment qilish imkoniyati berilishi kerak. Muvaffaqiyatsizlik va xatolar orqali o'rganish jarayoni o'quvchilarda mustaqil qaror qabul qilish, estetik baholash va ijodiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, individual loyihalar o'quvchilarning shaxsiy estetik qarashlari va madaniy qadriyatlarini ifodalash imkonini beradi.

Bino ichki interyerini milliy va ekologik dekor elementlari asosida loyihalash o'quvchilar uchun estetik va madaniy o'sish, shuningdek, kreativ fikrlash va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishning samarali vositasi hisoblanadi. Amaliy mashg'ulotlar, raqamli texnologiyalar, jamoaviy va individual loyihalar orqali o'quvchilar interyer dizaynining barcha asosiy printsiplarini puxta o'rganadi va ijodiy qaror qabul qilish qobiliyatini oshiradi.

Bino ichki interyerini ekologik va milliy bezak elementlari asosida loyihalash o'quvchilarda estetik idrok, kreativ tafakkur va ekologik madaniyatni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Rang, shakl, tekstura va yorug'likning uyg'unligi makonning vizual va hissiy qiyofasini belgilaydi, foydalanuvchi uchun qulay va estetik jihatdan boy interyer yaratadi. Raqamli texnologiyalar, 3D modellash va interaktiv dasturlar o'quvchilarga loyihani oldindan ko'rib, turli rang, shakl va dekor variantlarini sinab ko'rish imkonini beradi. Bu esa vizual tafakkur, estetik idrok va ijodiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini oshiradi. Jamoaviy va individual loyihalar esa o'quvchilarda mas'uliyat, muloqot va mustaqil fikrlashni shakllantiradi. Shu bilan birga, interyer loyihalash jarayoni o'quvchilar uchun nafaqat amaliy mashg'ulot, balki estetik va madaniy o'sish maydoni sifatida xizmat qiladi. Kreativ va estetik yondashuvlarni uyg'unlashtirish foydalanuvchilarga qulay va estetik jihatdan boy makon yaratadi, milliy madaniyatni va ekologik dizayn tamoyillarini birlashtiradi, o'quvchilarda vizual tafakkur va amaliy dizayn ko'nikmalarini shakllantiradi. Natijada, bino ichki interyeri loyihalash pedagogik va amaliy jihatdan muhim jarayon bo'lib, o'quvchilarda estetik did, ekologik madaniyat, kreativ tafakkur va madaniy qadriyatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov, A. (2018). Interyer dizaynining zamonaviy tamoyillari. Toshkent: San'at nashriyoti.
2. Qodirov, B. (2020). Milliy bezak san'ati va zamonaviy interyer. Toshkent: Madaniyat nashriyoti.
3. Islomova, D. (2019). Bino ichki interyerida rang va shakl uyg'unligi. Toshkent: Dizayn va san'at.
4. Akhmedov, S. (2021). Amaliy bezak san'ati asoslari. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
5. Tursunov, E. (2022). Interyer loyihalashda kreativ yondashuv. Toshkent: Dizayn va innovatsiya.
6. Bayramova, N. (2020). Raqamli texnologiyalar va interyer dizayni. Toshkent: Ta'lim va san'at.
7. Shavdirov, S. A. (2024). Tasviriy san'at va vizual tafakkur. Navoi: Navoiy Davlat Universiteti nashriyoti.